

Saksfremstillinger for Teams-møtet i rovviltnemnda for region 8 – 11.6.2024

Sted: Teams-møte

Tid: Tirsdag 11.6.2024 kl. 9.–12.

Sakliste

27/24	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 1
28/24	Orienteringer	s. 1
29/24	Saker til informasjon	s. 1
30/24	Arbeid med forvaltningsplanen	s. 2
31/24	Rovviltnemnda konstituerer seg	s. 2
32/24	Fremdriftsplan, neste møte	s. 3

27/24 Godkjenning av innkalling og sakliste

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møtet den 11.6.2024.

28/24 Orienteringer

Nemnda orienterer om aktiviteter siden forrige møte

Orientering fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Orienteringer fra andre instanser/interessenter som deltar på møtet

29/24 Saker til informasjon

Avslag på søknad om felling av bjørn i Karasjok kommune

Avtale om interkommunalt samarbeid om skadefelling

Beslutning om ekstraordinært uttak av jerv i Alta kommune

Beslutning om ekstraordinært uttak av jerv i Båtsfjord kommune

Beslutning om ekstraordinært uttak av jerv i Kvænangen kommune

Beslutning om ekstraordinært uttak av jerv i Nordreisa kommune

Dialog og evaluering interkommunalt skadefellingslag

Endringer i forskrift om erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt

Forhold av betydning ved iverksettelse av skadefelling

Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak

Hvordan rapportere på skadefellingstillatelse via Miljøvedtaksregisteret versj. 28.april2020

Høring av forslag til endring i forskrift om tilskudd ifb. med rovviltskader

Høringsbrev

Kunnskapsgrunnlag gaupe i Norge 2023-2024

Kvoteprosent for betinget skadefelling av gaupe 2024,2025 – regionene 4 , 7 og 8

Kvoteprosent for betinget skadefelling av ulv - våren 2024 - hele landet

Om tiltak for å redusere tap av tamrein under kalvingsperioden

Oppdatering av styringsdialogen med rovviltnemndene

Oppnevning av medlemmer fra Finnmark fylkesting til rovviltnemnda
Protokoll – Dialog og evaluering interkommunalt skadefellingslag – Gratangen kommune
Spørsmål om vertskommune for skadefellingslag sør i Troms og i nordre Nordland
Svar fra Tjeldsund kommune til Nordre Tjeldsund Beitelag – interkommunalt skadefellingslag
Tillatelse til skadefelling av bjørn i Porsanger kommune
Tillatelse til skadefelling av bjørn i Reinbeitedistrikt 1-2-3 – Sør-Varanger kommune 8.–9. mai
Vedrørende vedtaksmyndighet for brunbjørn 2024

30/24 Arbeid med forvaltningsplanen

Sekretariatet har sortert alle deler av uttalelsene etter tema. Sekretariatet har nå startet prosessen med å foreslå svar til de ulike høringsinnspillene. Forslagene her blir derfor sekretariatets saksfremstilling. Disse går gjennom på møtet og blir i godkjent protokoll rovviltnemndas svar på høringsinnspillene. Her kommer første del for behandling av nemnda.

Behandling av høringsuttalelser til revidert forvaltningsplan for rovvilt

Høringsinstanser

8 representanter fra landbruksnæringa i Dyrøy kommune
ARV – Aktivt rovdyrvern
BirdLife Norge
Dyrøy kommune
Finnmark Bondelag
Finnmark fylkeskommune
Finnmark Sau og Geit
Foreningen Våre Rovdyr
Indre Lyngenfjord beitelag
Karasjok kommune
Kautokeino flyttsamelag
Mattilsynet region nord
Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt
Naturresurs- og rennæringsenheten, Länsstyrelsen i Norrbottens län
Nesseby villsaulag
NMBU – Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
NOAH – for dyrs rettigheter
Norges Miljøvernforbund
Polmak Flyttsamelag
Reinbeitedistrikt 6
Reinbeitedistrikt 23 Seainnus, Navggastat
Reinbeitedistrikt 26 Lákkonjárga
Reinbeitedistrikt 28 Cuokcavuotna, Bergsfjord
Reinbeitedistrikt 30A Oarjjabealli
Reinbeitedistrikt 33 Spalca
Reinbeitedistrikt 33T Ittunjárga
Sametinget
Skibotn Saubeitelag

Tana kommune
Troms Bondelag
Troms fylkeskommune
Troms reindriftssamers fylkeslag
WWF Verdens naturfond
Østre Sør-Varanger Reinbeitedistrikt 1-2-3 og Reinbeitedistrikt 5A/C Pasvik

Slik har rovviltnemnda vurdert de høringsuttalelser som har kommet inn

Rovviltnemnda er takknemlige for alle høringsinnspill som har kommet inn, mange er meget grundige. Nemnda har gått gjennom alle uttalelser. Fra disse har vi klipt ut, gjort noen forkortelser, og forsøkt å samle alle innspill fra alle uttalelser etter tema. For å lese uttalelsene i sin helhet med henvisninger og vedlegg viser vi til den enkelte uttalelse. Vi har systematisert for lettere å se uttalelsene samlet. Videre har vi under hvert innspill kommentert med vår vurdering. Vi tar alle innspill på alvor, og vi har forsøkt å begrunne våre valg. Der vi tar innspillene til orientering, så tar vi med oss disse i vårt videre arbeid for å nå den overordnede målsettingen. Der vi har funnet det hensiktsmessig har vi oppsummert alle uttalelser innen et tema med en konklusjon, her angir vi også om vi gjør endringer i forvaltningsplanen på bakgrunn av innspill.

For å gjøre det enklere å skille hva som er høringsforslag, uttalelser og nemndas svar på uttalelsen så er teksten gitt i ulike skrifter, henholdsvis Calibri, Arial og Open Sans. I høringsforslaget er tekst som tas ut merket rødt mens tekst som tas inn er merket blått.

Dersom noen av de som har avgitt uttalelse mener at hele eller deler av uttalelsen ikke har blitt hørt, eller at nemnda har forkortet eller sammenfattet deres uttalelse uriktig, ber vi om snarlig tilbakemelding, slik at alle innspill kan tas med i vurderingen før nemnda vedtar planen.

Forord

Rovviltforvaltning handler om rovvilt, beitedyr og mennesker, den har sitt fundament i politikk. Norge er et konstitusjonelt monarki der makten er fordelt mellom det lovgivende og bevilgende Stortinget, den utøvende Regjeringen og de dømmende domstolene. Ut fra dette systemet har vi fått rovviltforskriften, og med den har rovviltnemnda fått myndighet.

I vår forvaltning skal vi forholde oss til rovviltforskriften som sier nøyaktig hvor mye rovvilt som skal registreres innenfor regionen. Den sier også hvordan vi skal registrere og telle rovviltet. Det er vår oppgave at de registrerte rovviltbestandene på sikt ligger på bestandsmålet. Med den forutsetningen skal vi gjennom differensiert forvaltning og prioritering av midler til forebyggende og konfliktdependente tiltak, samt anbefalinger om bruk av landbruks- og reindriftspolitiske virkemidler, minimalisere tap av beitedyr. Vi skal også redusere konflikter med utspring i beitedyr og rovvilt.

Rovviltartene og naturen de er en del av har en verdi i seg selv, også utover nytteverdien for mennesker. For mange er rovviltet symbolarter for intakt natur, som det har en verdi å kunne oppleve, eller bare vite at finnes. Naturmangfoldet har aldri før vært under større press, enten en ser det lokalt eller internasjonalt.

Vi ser at det å forvalte rovviltartene på bestandsmålene truer naturgrunnlaget for samisk kultur. Vi er klar over at rovviltforvaltning har psykososiale konsekvenser. Vi ser at vår forvaltning stedvis fører til at sauebruk blir lagt ned og at godt beiteland gror igjen, at kulturlandskap og arter som er knyttet til dette forsvinner. Dette er ytterligere aktualisert av den geopolitiske situasjonen, hvor Hurdalsplattformen svarer med et mål om 50 prosent norsk selvforsyning. Klimaendringer påvirker avlinger, reinbeiter og reinflytting. Stadig nye arealinngrep, utmarksbasert næringsliv og ferdsel i naturen beslaglegger arealer både fra beitedyr og rovvilt. Generasjoners opparbeidede kunnskap om matproduksjon og selvberging basert på lokale ressurser står i fare for å forsvinne. Det er krevende å oppnå den todelte målsetting om både rovvilt og beitedyr i norsk natur.

Vi vil takke alle som har bidratt med meninger og innspill til forvaltningsplanen. Videre vil vi takke Bondelaget og Bonde- og Småbrukarlaget for konsultasjoner, og referansegruppa og de seks arbeidsgruppene for deres innspill. En særlig takk til arbeidsgruppe for erfaringsbasert kunnskap, som har levert et pionerarbeid som er viktig langt utover denne forvaltningsplanen.

Takk til Statsforvalteren og ikke minst til prosjektleder Ragnhild Oline Eliassen, som har administrert prosessen. Takk til Miljødirektoratet som gjennom økonomisk støtte har muliggjort en bred involvering i rulleringsprosessen. Med denne planen vil vi fortsette det kontinuerlige arbeidet for å komme nærmere det todelte målet om både rovvilt og beitedyr i region 8.

BirdLife Norge – forord

I forordet anføres bestandsmål for fredete rovviltarter som en trussel mot samisk kultur, men at også arealinngrep, utmarksbasert næringsliv og ferdsel i naturen ved sin arealbruk er trussel både mot beitedyrsdrift og rovvilt. Takksigelse rettes først og fremst til Norges Bondelag og Norges Bonde- og Småbrukerlag, og til referansegruppa og seks temavise arbeidsgrupper for deres innspill, der erfaringsbasert kunnskap framheves som et pionerarbeid med viktighet langt ut over forvaltningsplanen.

Sammen med flere andre var BirdLife Norge invitert til og deltok i et Teams-møte i oppstartsfasen for arbeid med revidert forvaltningsplan for rovvilt i Region 8. Organisasjonen ble invitert til å komme med innspill til planen og dette ble oversendt, basert på dokumentasjonsmateriale fra Rovbase, Organisert beitebruk, reindriftsnæringens årlige ressursregnskaper, og ut fra kunnskap organisasjonen kontinuerlig har samlet over en periode på mer enn 50 år om de to ørneartene i Norge. BirdLife har ikke fått tilbakemeldinger om innspillet verken i de tematiske arbeidsgruppene innspill, eller i forslaget til forvaltningsplan. Dette signaliserer ganske klart at forslaget til revidert forvaltningsplan må oppfattes som et næringspolitisk dokument mer enn det mandatet Rovviltnemnda har gjennom politisk vedtatte målsetninger i Rovviltforliket fra 2004 og seinere revideringer, og Rovviltforskriften.

Nemndas svar på uttalelsen fra BirdLife Norge – forord

Birdlife Norge har gjennom hele rulleringsprosessen, og i sitt hørings svar bidratt med et omfattende kunnskapsgrunnlag til nemndas arbeid med forvaltningsplanen. Rovviltnemnda er takknemlige for dette bidraget.

Foreningen våre rovdyr – forord

Rovviltnemnda skriver følgende: «Vi ser at vår forvaltning fører til at sauebruk blir lagt ned og at godt beiteland gror igjen, at kulturlandskap og arter som er knyttet til dette forsvinner». Det

er ikke rovdyrene, men landbrukspolitikken som har ført til at kulturlandskapsområder som tidligere ble slått eller beitet med lav intensitet i dag trues av at de dyrkes opp og gjødsles eller at områdene gror igjen. Beitingen i de artsrike naturbeitemarkene opphører sjelden fordi rovdyr tar beitedyr, men fordi små gårder legges ned og fordi dyrene holdes inne i fjøset i større deler av året. Dette skjer som følge av dagens politikk. Det er ikke riktig å gi rovdyrene skylden for denne utviklingen og her må nemnda klare å forholde seg til forskning og ikke gjentakende myter.

Nemndas svar på uttalelsen fra Foreningen våre rovdyr – forord

Rovviltnemnda er bevisst at utviklingen i landbruket styres av langt mer enn rovviltforvaltning. Likevel, det er i den todelte målsettingen om både beitedyr og rovvilt vi har vårt mandat. Rovviltet er aldri skyldig, men vi erkjenner at rovviltforvaltningen, som er basert på politikk, har konsekvenser for både mennesker, rovvilt, beitedyr og øvrig natur.

Innledning

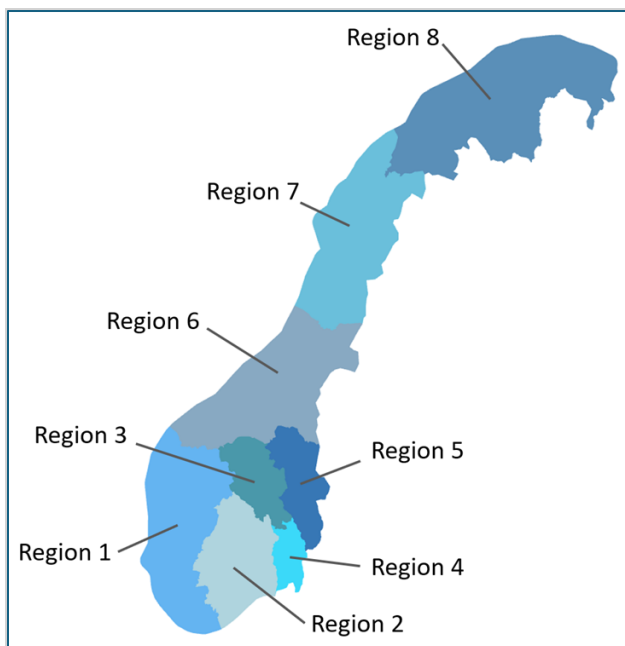
I Norge har vi bestander av fire store rovdyrarter: jerv, gaupe, ulv og brunbjørn. I tillegg har vi kongeørn. Rovviltnemnda er forpliktet til å forvalte i tråd med Stortingets todelte målsetting og de nasjonale bestandsmålene. Målsettinga skal nås gjennom geografisk differensiert forvaltning.

I 2004 ble rovviltforvaltningen i Norge delt inn forvaltningsregioner. Region 8 består i dag av Troms og Finnmark – Romsa ja Finnmarku og er den nordligste rovviltregionen. I sør grenser regionen til rovviltregion 7 - Nordland fylke, Sverige og Finland, mens den i øst grenser til Russland. Region 8 har et areal på 74 546 kvadratkilometer.

I sør grenser regionen til rovviltregion 7, Nordland, mens den i sørøst grenser til Sverige, Finland og Russland. Rovdyrene beveger seg over store avstander og krysser både fylkes- og landegrenser. Derfor er rovviltforvaltningen i tilgrensende områder også av betydning for rovviltforvaltningen i region 8.

Det er rovviltnemnda i hver region som har hovedansvaret for forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. For kongeørnbestanden gis det ikke rom for bestandsregulerende tiltak, men myndigheten til å fatte vedtak om skadefelling på kongeørn er gitt til statsforvalteren.

Rovviltnemnda i Troms og Finnmark er satt sammen av seks personlig oppnevnte representanter og deres varaer. Fire av dem er fra Fylkestinget, oppnevnt av Klima- og miljødepartementet etter forslag fra Fylkestinget. De to resterende oppnevnes av Sametinget. Oppnevningsperioden er på fire år og nemnda velger sin egen leder.

Figur 1: Kart over rovviltregionene

FKT-midler

Miljødirektoratets tilskuddsordning til forebyggende og konfliktdempende tiltak. Kan søkes på av beitebrukere, forskningsinstitusjoner, kommuner m.m.

Søknadsfrist: 15. januar

Erfaringsbasert kunnskap

Generasjoners opparbeidede kunnskap, eksempelvis om naturen og samspill mellom arter. Kunnskap og praksis utvikles fortløpende i takt med endring av forutsetninger og behov. Kunnskapsoverføring skjer som regel muntlig og gjennom praktisk

I tillegg til å sikre levedyktige bestander av rovvilt i sine naturlige leveområder, skal rovviltnemnda ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser, samt naturgrunnet for samisk kultur.

Rovviltnemnda skal gjennom forvaltningsplanen og fornyinger av denne redegjøre for hvordan vi vil anvende vårt handlingsrom. Her skal vi fastsette rovviltprioriterte og beiteprioriterte områder og sette rammer for prioritering av midler til skadeforebyggende og konfliktdempende tiltak. Dessuten skal planen gi anbefalinger om en samordnet bruk av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler, for å redusere tap og konflikter. Forvaltningen må skje på en slik måte at rovviltbestandene på sikt vil være på regionens mål.

BirdLife Norge – Innledning

Som redegjort for i tidligere innspill til oppstart av arbeidet med en revidert forvaltningsplan og bygd på tilgjengelig statistikk fra Rovbase.no, Organisert beitebruk (OBB) og Reindriftsnæringens årlige ressursregnskaper, har kongeørn ingen stor betydning som skadegjører for beitedyr i region 8, med unntak av et fåtall områder i Midt-Troms med konsentrerte og forhøyete antall kongeørndrepte reinkalver på flere kalvingsplasser enkelte år. Med henvisning til de siste års ressursregnskaper for reindriftsnæringen, der tilgang på seinvinter- og tidlige vårbeiter er understreket som ekstremt viktige for simler før kalving, bør det i ny forvaltningsplan være grunnlag for å sette søkelys nettopp på disse områdene for å finne sammenhenger mellom frekvensen av kongeørnskaade og andre naturgitte eller driftspåvirkede tapsfaktorer som grunnlag for å sette rovviltets rolle inn i en helhetsforståelse. Det er også grunn til å sette søkelys på hvordan kongeørna som skadegjører er vurdert og forvaltet i reindriftsområdene i tilgrensende områder i Sverige og Finland.

Nemndas svar på uttalelsen fra BirdLife Norge – Innledning

Det er absolutt ønskelig med mer kunnskap om sammenhenger mellom frekvens av kongeørnskaade og naturgitte eller driftspåvirkede tapsfaktorer. Som BirdLife Norge har bemerket finnes det mye kunnskap om kongeørn, men akkurat på dette feltet har vi lite

kunnskap. Nemnda legger til under forskningsbehov: «Er det sammenheng mellom frekvensen av kongeørnskade og naturgitte eller driftspåvirkede forhold?»

NOAH – for dyrs rettigheter – Innledende kommentarer

NOAH har det vanskelig å se at den foreslåtte planen er i samsvar med den grunnleggende intensjonen i naturmangfoldloven, den nye naturavtalen (Kunming-Montreal rammeverket for naturmangfold) og Bernkonvensjonen. Forslaget til ny forvaltningsplan er bygget opp slik at bestandsregulering og skyting av de store rovdyrene er et sentralt tiltak for å takle de ulike konfliktene som kan oppstå fra tilstedeværelse av mennesker i rovdyrenes leveområder og omvendt. Det er verken i samsvar med Bernkonvensjonen eller naturmangfoldloven å ty til skyting som hovedtiltak; myndighetene er forpliktet til å finne og igangsette andre ikke-letale løsninger og skyting kan påberopes kun unntaksvis. Dette gjelder både for næringsinteresser og konfliktdemping mer generelt. Håndtering av interaksjoner mellom de store rovdyrene og mennesker, er et eget (og meget omfattende) fagfelt som er i rask utvikling, men dessverre kan man ikke se noen spor av det i den foreslåtte planen.

Nemndas svar på uttalelsen fra NOAH – for dyrs rettigheter – Innledende kommentar

Rovviltnemnda bruker de verktøyene vi er gitt gjennom det loverket vi forvalter, hvor rovviltsforskriften og forskrift om tilskudd ifb. med rovviltskader gir vårt handlingsrom jf. naturmangfoldloven.

Forvaltningsmål

Rovviltnemnda vil forvalte gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn presist på regionens bestandsmål. Bestandsmålene skal oppnås i A-områdene. I B-områdene tillates det ikke at rovvilt etablerer seg. Hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser skal ivaretas på best mulig måte.

Forvaltningsmål

Rovviltnemnda vil forvalte gaupe, jerv og bjørn presist på regionens bestandsmål. Bestandsmålene skal oppnås i A-områdene. I B-områdene tillates det ikke at rovvilt etablerer seg. Innenfor rammen av den todelte målsettingen om både beitedyr og gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn i norsk natur, skal næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser ivaretas på best mulig måte.

BirdLife Norge – forvaltningsmål

Når det i utgangspunktet er sagt at kongeørn skal forvaltes «... presist på regionens bestandsmål ...», er det nødvendig å minne om at det er gitt tallfesta mål for kongeørnbestanden i Norge, men ikke i de enkelte fylker eller rovviltregioner. Samtidig er det sagt at tallene antas for å være nær naturgitt nivå for kongeørn i Norge ut fra artens naturgitte næringsgrunnlag. Forvaltningsmål er å holde dette nivået. Tidlige

bestandsestimater for kongeørn i Norge er fra 1952 (Yngvar Hagen). Hans estimater må oppfattes som lite konkretiserte «anslag». Kvalifiserte tallberegninger ble gjort av samme forfatter i 1972 etter en spørreunde til samtlige kommunale viltnevnder. Overvåking av kongeørn (og andre rovfugl-arter) ble igangsatt på 1970-tallet og er seinere systematisert, etter hvert basert på digitalisert metodikk, og har god geografisk dekning og et betydelig data-dokumentert tallgrunnlag for beregning av kongeørnbestanden. Etablerte kongeørnpar er svært forutsigbare nettopp fordi de i utgangpunktet er helårs og livslangt territoriale. Gjennom siste 20-30 år er det etablert samarbeid mellom kongeørnforskere i Norden, med årlige oppsummeringer av bestandssituasjon og unge-produksjon. Konklusjonen de siste 15-20 åra har vært at vi har en stort sett balansert kongeørnbestand i Norden med lite indikasjoner på bestandsendringer. Dette til tross for at ungeproduksjonen i snitt har vært påfallende lav og over tid har gått ned fra +/- 0,40 til 0,25/0,26 unger i snitt pr. par og år. For kongeørn som lavt reproduserende, territorial art og når territoriekamper synes å være viktig dødsårsak for voksne kongeørner, indikerer dette at kongeørnbestanden i Norge (og Norden?) synes å være stabilisert på balansenivå. Dette er helt i overensstemmelse med politisk vedtatt målsetting for arten. Derfor er det meningsløst å diskutere behov for å forvalte kongeørn «..presist på bestandsmål». Bestanden er der allerede og har trolig vært der de siste 15-20 åra. Når ungeproduksjonen også synes å være balansert i forhold til dette, er det ikke behov for å spandere tid og krefter på å gjøre tiltak for å oppnå det naturgitte forhold allerede har etablert. Det inkluderer nødvendigvis også den ikke-hekkende del av bestanden (inntil 5-6 års alder).

Nemndas svar på uttalelsen fra BirdLife Norge – forvaltningsmål

Rovviltnevnda er enig, det er ikke noen forvaltning av kongeørn, og det blir meningsløst å si at kongeørn skal forvaltes på et bestandsmål. Rovviltnevnda vil også endre for ulv, som heller ikke har bestandsmål i region 8, og setter derfor et noe justert forvaltningsmål.

ARV – Aktivt Rovdyrvern – bestandsmål

Mener en praksis hvor rovviltbestandene forsøkes forvaltet presist på bestandsmålene er en ren politisk og ikke faglig tilnærming. Mener bestandsmålene i Norge initielt var minimumsmål, og at dette gradvis har endret seg, noe som er feil lovanvendelse. Bestandsmålene må forstås som minimumstall. Med dagens rovviltbestander er hvert individ viktig for det genetiske mangfoldet og for at bestandene skal overleve på sikt. Det å forvalte rovviltet på bestandsmålet truer eksistensgrunnlaget for rovviltet.

Påpeker at rovviltnevnda ikke nevner at det er rovviltnevndas oppgave å ivareta og styrke rovviltet til levedyktige bestander i regionen. ARV mener det er veldokumentert at Rovviltnevnda ikke makter å oppfylle sin oppgave i det to av fire arter ligger under bestandsmålet i regionen, samtidig som kritisk truet ulv ikke ivaretas når genetisk viktige individer trer inn i regionen fra øst.

Rovviltnevnda legger selv til grunn at vi har med en voksende rovviltbestand. Tallenes tale er klare. Dette medfører ikke riktighet.

Nemndas svar på uttalelsen fra ARV – Aktivt Rovdyrvern – bestandsmål

Nemnda er enig i at det å forvalte rovviltbestandene presist på bestandsmålene er politisk fundert. Like fullt er det nemndas oppgave. Samtidig er det et absolutt krav i naturmangfoldloven § 18 at uttak ikke skal true bestandens overlevelse, det må

forvaltningsmyndigheten alltid vurdere, uavhengig av om bestandsmålet er nådd regionalt eller nasjonalt. Det er også et krav at formålet ikke kan nåes på annen tilfredsstillende måte. I region 8 opplever rovviltnemnda den todelte målsettingen som to motstridende hensyn som overlapper hverandre der det er kritisk for begge.

Når det gjelder registrerte rovviltbestander, og utviklingen for disse over tid i region 8, i Norge og i Skandinavia, vil vi vise til Rovdata.

Foreningen våre rovdyr – bestandsmål

Rovviltnemnda legger til grunn i sitt arbeid med ny forvaltningsplan at rovviltbestandene skal forvaltes slik at de ligger «på bestandsmålet» og at det å forvalte rovviltartene på bestandsmålene truer naturgrunnlaget for samisk kultur. Det er hverken mulig eller biologisk forsvarlig å forvalte de store rovdirene på eksakte bestandsmål. Disse artene har store naturlige svingninger i bestandene fra år til år som en følge av varierende næringstilgang, klimatiske forhold og andre økologiske forhold. Norge har forpliktet seg gjennom Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven til å sikre overlevelsen til de store rovdirene i landet.

Nemndas svar på uttalelse fra Foreningen våre rovdyr -bestandsmål

Rovviltnemnda er enig i at det ikke er mulig å forvalte rovviltartene eksakt på bestandsmålet. Dette skyldes både biotiske og abiotiske faktorer, herunder også reindriftsmessige grep i forhold til disse faktorene og rovviltet selv, samt hvordan politikk, forvaltning og samfunnet ellers gir intensiver for hvordan dyreeier drifter.

Politikk og forvaltning samt mennesker, beitedyr, rovvilt og øvrig natur påvirker hverandre i et nettverk hvor summen av påvirkninger, i vår region, gjør at rovvilt til dels er avhengig av tamme beitedyr, mens lønnsom drift av beitedyr til dels ikke tåler rovvilttap. Beitedyr og rovvilt er de to faktorene i dette nettet som rovviltnemnda med myndighet kan påvirke. Med disse premissene er bestandsmålene et politisk kompromiss som rovviltnemnda er forpliktet til å styre etter.

Mauken Tromsdalen reinbeitedistrikt – det todelte målet

Reindrifta i Mauken/Tromsdalen har over tid hatt store og økende tap til rovvilt. Vi ser også at man ikke klarer oppfylle intensjonen som ligger i stortingets todelte mål. Nemlig bærekraftig beitenæring og samtidig ivareta rovviltet.

Soneinndeling, A og B soner: dette bør oppheves, da dette ikke fungerer i praksis.

Nemndas svar på uttalelsen fra Mauken Tromsdalen reinbeitedistrikt – det todelte målet

Rovviltnemnda er bevisste denne utfordringen. Når det gjelder soneforvaltning er det ikke soneforvaltning på kongeørn. Rovviltnemnda er av den oppfatning at soneforvaltning av ulv er

en forutsetning for dagens reindrift. Når det gjelder gaupe ser rovviltnemnda at soneforvaltningen ikke fungerer innad i region 8, fordi gaupa trenger store arealer, og den lever hovedsakelig av tamme beitedyr. For bjørn og jerv i forhold til sau er soneforvaltning potensielt et godt tiltak, mens det blir vanskeligere når det gjelder rein, fordi det er reindrift over hele regionen, og den enkelte reieneier har ikke frihet til å flytte reinen bort fra rovviltet.

NOAH – for dyrs rettigheter – kritiske til presise bestandsmål

NOAH er kritisk til at rovviltnemnda har som mål å forvalte rovdyrartene presist på bestandsmålene. Det må ikke lenger være et politisk mål at de truede rovdirene skal fortsette å være truet. Bestandsmålene må opp, og de må ikke defineres som maksimumsmål på tvers av biologisk og juridisk logikk. NOAH gjør oppmerksom på at «bestandsmål» tradisjonelt innenfor biologien blir satt som minimumsmål for truede arter – et mål å strekke seg etter på vei mot at bestander ikke lenger skal være truet. Den politiske omdefineringen av bestandsmål til maksimumsmål/eksakte mål mangler faglig forankring og er uakseptabel. NOAH er ikke kjent med noe annet land som har maksimumsmål for truede arter. I lys av FNs Naturpanels uttalelser per 2019, om status for ville dyr, ser NOAH på det som svært alvorlig at norske myndigheter viderefører en definisjon av bestandsmål som mangler naturfaglig og juridisk legitimitet.

Nemndas svar på uttalelsen fra NOAH – for dyrs rettigheter – kritiske til presise bestandsmål

Bestandsmålene er et politisk kompromiss mellom rovvilt og beitedyr, som rovviltnemnda er forpliktet til å styre etter.

Mattilsynet region nord –til avsnitt om forvaltningsmål

Mattilsynet er positiv til at et av hovedmålene er at det ikke skal tillates at rovvilt etablerer seg i B-områdene. Dette er viktig med tanke på tapsforebygging og dersom man skal kunne oppnå en forsvarlig dyrevelferd for beitedyrene i disse områdene. Av delmålene, vurderer Mattilsynet særlig målet om effektivt uttak av rovvilt som representerer et skadepotensial i B-områdene og målet om å minimere tap av reinkalv og lam som viktige for beitedyras velferd. Vi støtter også at det er viktig å minimere alt tap av rein og sau, også tap forårsaket av rovvilt.

Nemndas svar på uttalelsen fra Mattilsynet region nord – til avsnitt om forvaltningsmål

Differensiert forvaltning av rovvilt er krevende, da rovviltartene bruker store områder, og de lever i større eller mindre grad av tamme beitedyr. Uttak av rovvilt kan ikke være skadelig for bestandens overlevelse.

Delmål

1. Tillit og samarbeid mellom næring og forvaltning
2. Pålitelig bestandsberegning
3. Effektivt uttak av rovvilt som representerer et skadepotensial i B-områdene

4. Minimere tap av reinkalv og lam
5. Forutsigbarhet og lokal medvirkning i rovviltforvaltninga
6. Regional rovviltforvaltning basert på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap
7. Lett tilgjengelig informasjon om økonomiske virkemidler
8. Rovviltnemnda skal være en tankesmie for forbedring innenfor vedtatt nasjonal rovviltpolitikk

NOAH – for dyrs rettigheter – forslag til mål

Oppsummert foreslår NOAH følgende mål:

- Planen bør legge opp til et bestandsnivå for hver art som garanterer den fastsatte målsetting som et minimum, ikke et maksimum.

- Mål om at rovdyrartene skal komme ut av status som truede arter, og en beskrivelse av hvordan og når man vil oppnå dette målet.

- Legge til rette for aksept og toleranse for rovdyr, og et mye større fokus på ikke-letale forebyggende tiltak. Å skyte enkeltindivider av rovdyr vil ikke løse problemet, siden nye dyr stadig vil ta deres plass. Ved å ikke iverksette ikke-dødelige forebyggende tiltak som hindrer rovdyr adgang til husdyr, vil nye rovdyr stadig komme til, uten at problemet stanses.

- Konfliktdemping bør også være fokusert på å skape aksept for rovdirene (i stedet for å stadig skyte i hjel dyrene) – dette krever en kunnskapsbasert tilnærming, god forståelse for konflikten og hvilke tiltak som er mest effektive for å legge til rette for sameksistens.

Nemndas svar på uttalelse fra NOAH – for dyrs rettigheter – forslag til mål

Vi har en todelt målsetting om både beitedyr og rovvilt i norsk natur. Når en isolert ser på rovviltet vil bestandsmålene være minimumsmål, men når en tar inn hensynet til beitenæringene, så balanseres disse hensynene på eksakte bestandsmål, hverken maksimum eller minimum.

Dagens rovviltpolitikk, som rovviltnemnda er satt til å forvalte deler av, gir ikke utsikter til at rovviltartene skal endre status i norsk rødliste.

Rovdyr i region 8 lever i større eller mindre grad av rein. Rovviltnemnda kjenner ikke effektive forebyggende tiltak som på en kostnadmessig forsvarlig måte kan ivareta både rovviltets behov for mat og reinens behov for å leve. Kompromisset er bestandsmål.

Konfliktdemping gjennom formidling av kunnskap er viktig for aksept for rovdyr som trenger store sammenhengende leveområder der det finnes mat. Formidling og kunnskap er også viktig for aksept for næringsinteresser i beitedyr, hvor konseptet er å høste et overskudd uten å legge ned en innsats som er større enn gevinsten. I tillegg har dyreeier et ansvar for sine beitedyr sin velferd.

Strategier

Beskriver kort hvordan vi som rovviltnemnd skal jobbe for å nå delmålene.

1. Tillit og samarbeid mellom næring og forvaltning

Prosjekt Næring og rovvilt

Har vært forlenget med nye prosjektperioder siden oppstart i 2010. Styringsgruppa vedtok i 2023 ny videreføring minimum frem til og med 2026. Tidligere har prosjektet vært konsentrert om Finnmark, men i 2023 har virkeområdet blitt delvis utvidet til å gjelde også Troms. Dette gjelder spesielt tiltak rettet mot skadefellingslag og rovviltjegere, men også for beitenæringa når kapasitet.

Rovviltnemnda ser det vil være et vedvarende behov for å gjøre den jobben som prosjektet gjør for å skape tillit og samarbeid mellom næring og forvaltning. Rovviltnemnda vil arbeide for å gjøre dette til en fast stilling som finansieres utenom den ordinære FKT-tildelingen.

Rovviltnemnda mener det er viktig at prosjektleder har nordsamisk språkkompetanse, kjennskap til beitenæringene og konseptet erfaringsbasert kunnskap. Helst bør vedkommende også ha innsikt i naturforvaltning og naturvitenskaplige fag av relevans for rovdyrforvaltninga.

BirdLife Norge – prosjektet Næring og rovvilt

For å kunne nå delmålene i rovviltforvaltningen er det nødvendig med tillit og samarbeid der prosjektet Næring og rovvilt har hatt og bør ha en viktig funksjon.

Nemndas svar på uttalelsen fra BirdLife Norge – prosjektet Næring og rovvilt

Rovviltnemnda er enige.

Erfaringsbasert kunnskap i rovviltforvaltninga

Rovviltnemnda ønsker å opprette en stilling for å jobbe med implementering av erfaringsbasert kunnskap. Naturmangfoldloven § 8 har krav til at erfaringsbasert kunnskap blir brukt i forvaltninga. Det er en nasjonal oppgave å utvikle gode metoder for bruk av erfaringsbasert kunnskap. Gjennom arbeidet med rullering av forvaltningsplanen har vi fått innspill om temaet fra en egen arbeidsgruppe, som ble organisert av prosjekt Næring og rovvilt. Rovviltnemnda ser det derfor som en god løsning å legge en stilling for implementering av erfaringsbasert kunnskap til regionen, slik at den kan inngå i et regionalt fagmiljø for samhandling mellom beitenæring og rovviltforvaltning.

BirdLife Norge – erfaringsbasert kunnskap

Det er lagt stor vekt på begrepet erfaringsbasert kunnskap, og i forslaget til revidert plan framstilles dette som banebrytende og at det har manglet tidligere. Like fullt er det konkret uttrykt i naturmangfoldlovens § 8. Og det har vært en bakenforliggende drivkraft, manifestert gjennom det vi kaller tradisjoner, hvordan man «gjør det», ikke alltid like bevisst, men alltid med en del mennesker som har tenkt og forstått «hvorfor». Men skal erfaringsbasert kunnskap ha verdi, er det avhengig av at man kan faktadokumentere og tallfeste kunnskapen og gjøre den sammenlignbar med andre former for kunnskap. For BirdLife Norge, tidligere Norsk Ornitologisk Forening (NOF), er det naturlig å tenke tilbake på foreningens rolle i debattene som førte fram til at først ørnene, etterpå rovfugler og ugler generelt, ble fredet, og til slutt også de store rovpattedyrene. Det var NOF-medlemmer som initierte og ble feltmannskap da Vitenskapsselskapets muséum i Trondheim i 1975 tok på seg faglig ansvar for det første, spede forsøk 3 på feltstudier av hvordan havørn og kongeørn opererte på reinkalvingsplassene i vår- og sommerbeitene på Silda og Kvaløya i Finnmark, på Fosenhøya, og for sau i Sanddølådalen i Trøndelag. For de ansvarlige for prosjektet var det også den gang selvfølgelig at det måtte legges opp i nært samarbeid med dyreeiere og de

som satt inne med erfaringene fra beitedrift. Valg av lokaliteter og utføring av arbeidet skjedde gjennom fagmyndighetene for landbruk og reindrift, men i praksis først og fremst gjennom kontakt og samarbeid med dyreeierne. For feltmannskapet var dette en selvfølgelighet. Alle var rekrutterte fra personer oppvokst i distrikter med aktiv beitedyrsdrift og med nært kjennskap til og erfaring med dyrehold. Prosjektet hadde sin bakgrunn i den tids avisoppslag og påstander om «omfattende» massakre på reinkalver og på lam på fjellbeite. Prosjektet var ubetydelig i omfang i forhold til vår tids millionprosjekter, men også den gang og etter to sesongers overvåkning på Silda i Loppa kommune var konklusjonen at kongeørn og havørn (begge arter likestilte i forventning den gang) ikke kunne konstateres som skadevoldere av betydning. Seinere studier og oppsummeringer av kongeørnskade på beitedyr har stort sett hatt tilsvarende konklusjoner.

Nemndas svar på uttalelsen fra BirdLife Norge – erfaringsbasert kunnskap

Det er interessant hvordan erfaringsbasert kunnskap har vært med i tidligere forskningsprosjekter. Rovviltnemnda tar innspillet til orientering.

Mattilsynet region nord – erfaringsbasert kunnskap

Mattilsynet støtter forslaget til ny forvaltningsplan på de fleste viktige områder. Mattilsynet er positiv til at erfaringsbasert kunnskap skal vektlegges i rovviltforvaltningen.

Nemndas svar på uttalelsen fra Mattilsynet region nord – erfaringsbasert kunnskap

Takker for innspillet.

Tana kommune – erfaringsbasert kunnskap

Tana kommune støtter rovviltnemndas arbeid for å fremme og implementere erfaringsbasert kunnskap i forvaltningen. Etter artikkel 8 i Biomangfoldkonvensjonen er moderne forskning og tradisjonell kunnskap likestilte kunnskapsgrunnlag både med tanke på vekt og relevans.

Nemndas svar på uttalelsen fra Tana kommune – erfaringsbasert kunnskap

Takker for innspillet.

Rovviltnemndsmøtene – arena for kunnskapsutveksling og dialog

Rovviltnemndsmøtene skal være åpne for de som ønsker å delta. Rovviltnemnda vil bruke møtene aktivt for å formidle kunnskap, både vitenskapelig og erfaringsbasert. Her skal næring, forskning, forvaltning og andre interessenter oppfordres til å bidra med kunnskap og synspunkter.

Samarbeid

Rovviltnemnda vil gjennom prioritering av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak stimulere til samarbeid både innen og mellom beitenæringene og med forskning og forvaltning. Nemnda vil bidra til å styrke samarbeidet med våre naboland og med region 7 om den grenseoverskridende reindriften og om bestandsregistreringer av rovvilt. Rovviltnemnda vil prioritere FKT-midler til å skape møtearenaer og konferanser som styrker og utvikler samarbeid.

Reinbeitedistrikt 23 Seainnus, Navggastat – tillit og samarbeid mellom næring og forvaltning

Reinbeitedistrikt 28, Cuokcavuotna, Bergsfjord – tillit og samarbeid mellom næring og forvaltning

Reinbeitedistrikt 30A Oarjjabealli – tillit og samarbeid mellom næring og forvaltning

Reinbeitedistrikt 33 Spalca – tillit og samarbeid mellom næring og forvaltning

Reinbeitedistriktet mener det bør avholdes årlige seminarer initiert av rovviltnemnda. Dette seminar bør være åpent for alle involverte i beitenæringen, med formål om å dele kunnskap om beiteområdene. Videre vil seminaret fungere som en plattform for evaluering av forvaltningen av rovvilt, med sikte på å sikre en forsvarlig ivaretagelse av beitedyr i region 8.

Denne planen synes ikke å ta hensyn til et helhetlig arealperspektiv og undervurderer betydningen av klimautfordringer som påvirker beitenæringen i region 8. Klimaendringer påvirker ikke bare beitenæringen, men har også konsekvenser for rovvilt. Det bemerkes at den foreslåtte planen ikke tar opp denne viktige sammenhengen. Det anbefales derfor at det tas nødvendige hensyn til både større arealperspektiv og klimaendringer i utformingen av planen for å sikre en mer helhetlig tilnærming.

Nemndas svar på uttalelsene fra reinbeitedistrikt 23,28, 30A og 33 – tillit og samarbeid mellom næring og forvaltning

Rovviltnemnda er glade for ønsket om årlige seminarer initiert av rovviltnemnda. Vi vil gjennom prioritering av FKT-midler stimulere til samarbeid både innen og mellom beitenæringene og med forskning og forvaltning. Vi ønsker å skape møtearenaer og konferanser som styrker og utvikler samarbeidet. Rovviltnemnda har allerede sagt at vi vil invitere interessegruppene til vår årlige evaluering av vårt eget arbeid for å nå vår målsetting. Vi minner om at vi skal sikre en forsvarlig ivaretagelse av både beitedyr og rovvilt. Om formen blir årlig seminar eller noe annet må nemnda vurdere fortløpende med bakgrunn i økonomi og kapasitet.

Rovviltnemnda har forsøkt å belyse arealperspektivet og mulige konsekvenser av klimaendringer. I innledningen skriver vi at «Klimaendringer påvirker avlinger, reinbeiter og reinflytting. Stadig nye arealinngrep, utmarksbasert næringsliv og ferdsel i naturen beslaglegger arealer både fra beitedyr og rovvilt.»

Videre har vi et avsnitt hvor vi viser til at klimaendringer kan føre til at bjørnen oftere våkner før reinen er ute av vinterbeiteområdene. Under kapitlet om bufenæringen har vi skrevet «For de som driver med sau kan et varmere klima gi både muligheter og utfordringer. Klimaendringer kan gi en lengre beitesesong, men de kan også gi mer ekstremt vær med både tørke og flom som kan være negativt både på utmarksbeite og innmark. Videre kan klimaendringer i mange områder gi manglende snødekke og/eller veksling mellom mildvær og frost. Det kan gjøre at isbrann som reduserer avlingene blir mer vanlig. Et varmere og våtere klima kan gi bedre levekår for parasitter på sau.»

Vi har problematisert at klimaendringer gir vanskeligere spor- og registreringsforhold for rovvilt, et tiltak her er registrering ved bruk av kamera. Rovviltnemnda har foreslått at det bør etableres et system for å vurdere og hensynta kumulative effekter av arealinngrep. Videre vil vi påstå at nemnda gjennom planen har forsøkt å legge til rette

for at både vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap fortløpende skal legges til grunn for våre prioriteringer, noe vi ser på som en viktig forutsetning for at forvaltningen skal kunne tilpasses endrede forutsetninger. Avslutningsvis har nemnda etterspurt forskning som ser på hvilke følger klimaendringer har for samspillet mellom beitedyr og rovvilt.

Tana kommune – tiltak for å bedre tilliten til forvaltningen

Det påligger forvaltningen et ansvar for å skape tillitt hos næringene. Svært strenge krav til dokumentasjon av tap til rovdyr, høy terskel for å innvilge skadefelling og avkortning av erstatning oppleves som belastende i beitenæringene. I B-områder hvor det ikke skal være skadepotensial, opplever man å måtte bruke mye tid og ressurser når man er i en skadesituasjon, og i tillegg får man ikke utført annet arbeid, f.eks. fiske, som også er en del av livsgrunnlaget. Dokumentasjon av rovdyr som ligger til grunn for forvaltning av bestandene og bestandsmålene er mangelfull. Beregningsmodell er også mangelfull. Bestander av rovdyr som det ikke naturlig er livsgrunnlag for holdes oppe ved at de lever på beitedyr. Dette er noe av det som kan tas tak i for å bedre tilliten til forvaltningen.

Nemndas svar på uttalelsen fra Tana kommune – tiltak for å bedre tilliten til forvaltningen

Nemnda takker for innspillet. Dette er tema rovviltnemnda er opptatte av, og hvor vi gir innspill og gjennom prioritering av FKT-midler intensiver for samarbeid og forbedret bestandsregistrering. Vi ser også at det er viktig at registreringer og skadedokumentasjon, som i dag, holdes på et miljø der all dokumentasjon er etterprøvable.

31/24 Rovviltnemnda konstituerer seg

32/24 Fremdriftsplan, neste møte